

EMIL FILIPČIČ

Mailer, Kafka, Sartre in Camus v Kamniku

(odlomek iz romana)

»Pokvaril se nam je pisalni stroj Contessa de luxe!« je kriknil Norman Mailer in zaklel.

»Pa kaj potem,« je mirno rekel Franz Kafka, »jaz sem tam na Opčinah (Villa Opiccina) mirne duše pisal s kemičnim svinčnikom.«

»To že,« je rekel Jean Paul Sartre, »ampak poglej, kako čudna je moja pisava, saj se ves tresem, medtem ko pišem, pijača mi je čisto razrvala živce, ne samo, da se mi tresejo prsti, meni se tresejo ramena in tilnik.«

»Toliko bolje,« je rekel Kafka, »pa naj bo to zate telovadba, boš vsaj prišel k sebi.«

Norman Mailer je molče strmel skozi okno v temno večerno nebo, iz katerega so žarela okna stolpnice.

Zdelo se mu je, da zdaj skoraj ne bo mogoče še kaj več povedati o Bohinju. Čudno, a s kemičnim svinčnikom je bil svet videti drugačen. Spomnil se je, kako se je smejala Zimenka, ko ji je pred dnevi po telefonu povedal, da piše roman.

»Pa je takrat, ko sem bila zaljubljena vate, pol moje zaljubljenosti izviralo iz tega, da si pisatelj. Saj veš, da sem si kot najstnica želela pisatelja. Zdaj pa se mi zdi strašno smešno, če kdo reče, da piše roman.«

In spet se je iz srca zasmejala.

»Sodim, prijatelji,« se je tedaj oglasil Albert Camus, »da smo prvo pretresečnost zaradi izgube pisalnega stroja že premagali, kaj pravite?«

»Bi rekel, da res,« je prikimal Sartre.

»Častna mi roka, drži!« je Kafka usekal s pestjo po mizi.

»Nekaj vam bom rekel, fantje,« je spregovoril Jean Paul Sartre, »Mesarjeve žene ne bom gledal, čakam na Športno sceno ob 21.45, da vnovič užijem prekrasna gola naše slovenske nogometne reprezentance z včerajšnjega srečanja proti Ukrajini. Najprej razanten (brijoč, leteč tik nad zemljo) Zahovičev strel in nato neverjeten Ačimovičev gol skoraj s polovice igrišča.«

Franz Kafka se je medtem sprehajal po sobi in si zamišljal, da v pogovoru z Larryjem Kingom razkriva najboljše ameriške pisatelje, najboljše ameriške filme, režiserje in filmske igralce. To je bilo čudno, saj si je z mržnjo v srcu iz dneva v dan dopovedoval, da ne bo več dajal intervjujev za televizijo in časopisje.

»Mark Twain in Norman Mailer, to sta zame pisatelja,« je rekel z brezbržno samozavestjo.

»Kaj pa Salinger?« je vprašal Larry King in se prijel za očala.

»Vsekakor, Salinger,« je prikimal Franz Kafka in začel drdraje naštevati: »Marlon Brando v filmu *Na dokih New Yorka* in v *Enookem Jacku, Odiseja 2001* in *Nestrpnost*, Charlie Chaplin, Woody Alen ...«

»Oprosti, Franz,« je rekel Albert Camus, »ampak svet me je premagal, ne morem mu več slediti, odšel bom v Delavsko knjižnico (nekdanjo), sedanjo Otona Župančiča, in fotokopiral Clarka Gabla, ki je leta 1990 izšel v Novi reviji, zatem bom fotokopiral še *Milančkovega ata*, oziroma *Cesarjevo uganko*, ki je 1989. izšla v Pionirju, položil bom vse to na *Reklamiranje življenja*, zmontiral bom še svoj *Srček* v ponovljeni *Epilog*, nesel listnato solato na Beletrino in bom mogoče dobil sto petdeset čukov predujma za praznovanje novega leta 2000.«

»Bil sem v knjižnici, takoj so me obrali za članarino, hodil sem ob policah in gledal razmajane platnice knjig, med njimi je bilo tudi nekaj mojih, posebej *Orangutan* je bil dodobra premečkan, pa tudi *Ku-ku* je počrnel od otipavanja mnogoterih prstov, prijazen mlad knjižničar mi je pojasnil, da mi želeni reviji lahko preskrbi šele v sredo, vzel sem dve knjigi za mamó, Konsalika in Judith Krantz, in ko sem po mokrem asfaltu korakal proti domu, mimo ljudi, ki so molče čakali na avtobus, se mi je življenje zazdelo bedno.«

Kafka, Mailer, Sartre in Hašek so ga poslušali s sklonjenimi glavami. Vedeli so, kaj ga je prizadelo. Ko je prišel domov, mu je mama povedala, da ga je klicala Pomladanka, kmalu zatem, ko je odšel v knjižnico. Zakaj ni raje ostal doma? Zakaj se je silil s fotokopiranjem svojih starih tekstov, v pohlepni želji, da bi čim prej dokončal še eno knjigo? Zato, ker ga je bilo sram, da nič ne zasluži.

»Tega ne bom več poslušal, Albert,« je v tišini jezno spregovoril Kafka, »zato, ker ni res. Do današnjega petnajstega novembra si v tem letu zaslužil najmanj milijon, se pravi v povprečju 80 000 mesečno, torej se ne ponižuj!«

»Kot manipulant v knjižnici Mestnega arhiva bi zaslužil največ 60 000 mesečno!« je pribil Norman Mailer.

»Potemtakem se mi nikamor ne mudi?« je vprašal Albert Camus.

»Nikamor!« je trdo rekel Jaroslav Hašek.

»Ali se potemtakem lahko vrnem tri, štiri leta nazaj?« jih je Albert hrepeneče pogledal.

»Kolikor hočeš,« je tehtno rekel Jean Paul Sartre.

»Kaj buljiš z zblojenimi očmi v temno, večerno nebo, Albert Camus?« je ostro vprašal Jean Paul Sartre. »Mar nisi hotel biti manipulant? Bodi zdaj! Prinašal boš liste, kakor ti bom ukazal, ne da bi se spraševal, ali je to dobro ali slabo,

povsem zadovoljen s tem, da delaš, fizično, z rokami, brez vsake misli v glavi, kajti kakor Marx bom mislil namesto tebe. Dovolim ti, da si samo zaljubljen, zaradi mene se lahko odslej požvižgaš na literaturo. Čez pol ure greš lahko med pavzo mirne duše gledat *Cirkus Monthyja Pythona*, nič ti ne bom zameril. In prepevaš lahko: ljubi, ljubi, ljubi vse ljudi, pa boš enkrat ljubljen tudi ti ... Poj! Pleši! Nič ne misli! Glej televizijo! Delaj! Delaj! Delaj, jebo te Ardžuna! Naglo mi prinesi nove ljubezenske liste, ki si jih napisal pred tremi ali štirimi leti! Strela, podvizaj se! Vrzi ta dva lista proč, ne rabim ju! Ne nosi mi več takega sranja. Tiste prejšnje liste sem sprejel samo zato, da ti pokažem, da cenim delo, ki si ga nekega poletnega dne opravil v potu svojega obraza. Delaj! Še delaj! Napiši vizualno poezijo!

D
E
L
A
M
D
E
L
A
M
DE AM
L

Albert Camus se je vročično vrgel na delo. S počasnim prodiranjem v pomen položaja je spoznal, da se je zmeraj hotel izkazati pred ljudmi, njegovo sredstvo za doseg tega cilja pa je bila beseda, najsi je že govoril na radiu ali na filmu ali na televiziji ali v gledališču ali v knjigi ali v lokalu. Velikokrat se mu je to tudi posrečilo. Ljudje so mu dali priznanje: duhovit si, šarmanten, genialen. Ob takih priložnostih ga je zmeraj preplaval občutek veselja.

Nekoč je z Radiem ga-ga nastopal v Kamniku, na proslavi bratov Poljanšek. Preden se je odpeljal tja z avtobusom, si je v kavarni Nebotičnik v nekaj točkah zapisal smernice: najprej bo govoril kot Fanci, z glasom stare ženičke, nato kot razvodnik, z akcentom vojaka srbohrvaškega porekla, ki se nikakor ne more naučiti slovenščine, in nazadnje kot Valentinčič, naiven dobrovoljček z govorno napako. Vso osemnajst kilometrov dolgo vožnjo do Kamnika je strmel skozi šipo in vse, kar je videl, mu je zbujalo spomine. Tule je bil Črnuški most, pod njim se je valila narasla Sava; s tistih skal sta z Bickom skakala na glavo v vodo. Gostilna pri Rogovilcu; tu so se ustavili z Mladinskim gledališčem in razgrajali kot trop opic. Domžale; z ekipo Kodeljevo so v športni dvorani izgubili proti profesionalni ekipi Setnikar z 11:3.

Hrati je čutil, kako v njem narašča trema, a iz izkušenj je vedel, da je to pravzaprav spodbudno. Bil je namreč povsem trezen, tako kot na vsaki premieri. Prispeli so v Kamnik. Albert Camus je z odporom uzrl, kako preplašen in

preobčutljiv je. Že šoferja bi lahko spraševal, kje je športna dvorana, v kateri je imel nastop, pa tega kdo ve zakaj ni storil. Tudi prva dva človeka, ki sta mu na cesti prišla naproti, je spustil mimo, ne da bi muksnil. Za kazen se je začel v duhu poniževati: Jaz sem kreten, nisem normalen, ne vem, ali se naslajam s tem, da občutim pred ljudmi tesnobo?

Tisti trenutek ga je nekdo poklical po imenu. Albert Camus se je obrnil. Čez cesto je k njemu z naglimi koraki prihajal rdečeličen neznanec, ki pa kljub vidni zadregi ni kazal nikakršnih znamenj dvoma, nasprotno, bilo ga je eno samo zaupanje vase in v ves svet.

»Saj si Albert Camus z Radia ga-ga, kajne? Pote so me poslali.«

Albert Camus mu je skoraj zavidal. Kako spokojen obraz ima, si je govoril v mislih, medtem ko sta stopala skozi noč po praznih ulicah. Kakor da bi bil stesan iz bukovega lesa, pa tudi prste na rokah ima močne in debele, prav gotovo mu nič ne trepetajo, če ima zjutraj še takega mačka. To je zato, ker dela z rokami. Jaz pa ... Samo gobcam, še huje – čebļjam! Ampak – čakaj, saj sem bil vendar trgovski vajenec, pometal sem, znosil sem po dvajset zabojev piva s tovornjaka v klet, na triciklu sem razvažal fasungo na dom, nesel sem 25 kil težko gajbo v deveto nastropje! In? Ali je bilo kaj drugače? Ne, bil sem isti, vedno odsoten, vedno zatopljen vase, hladen in nečloveški. Pismo rosno, ali sem res prekleti pesnik?

Ko sta s Tonetom, tako je bilo možaku ime, prišla v športno dvorano, je Albert Camus ostrmel. Tribuna je bila polna skoraj do zadnjega kotička in še so prihajali ljudje. »Koliko ljudi pa sprejme ta dvorana?« je vprašal. »Tisoč dvesto,« je odvrnil Tone ponosno. Pred tolikšno množico Albert Camus še nikdar ni nastopal.

»O, eminenca!« je tisti hip zaslišal vesel glas iz gruč nastopajočih, ki so stali na parketu pod tribuno. Bil je to neki Miha Virk, z umetniškim imenom Podokničar. Albert Camus ga je spoznal na Radiu ga-ga, kamor je Podokničar prihajal reklamirat svoje nastope.

»Marija, dovoliš, da ti predstavim gospoda Alberta Camusa, genija z Radia ga-ga?« V istem trenutku mu je Camus z motorno žago odrezal glavo, ženska je opazila njegov pogled in spoznala, da je v bistvu blazen, razklan človek, dala mu je roko, a skoraj strahoma.

»Marija Verbinčeva,« je rekla zadržano.

»Albert,« je rekel Camus, »vem, da ste z žensko občutljivostjo zaznali, kaj se godi v moji notranjosti, povedati vam moram, da našega Podmorničarja posmehljivo kličem, no, prosim, kar zletelo mi je iz ust, hotel sem reči Podokničarja, pa mi je nastal Podmorničar, nedvomno zato, ker se imam za višjega človeka, prav kakor je rekel, za genija. Pa veste zakaj? Najprej zato, ker sem pri devetih letih napisal detektivski roman v šolski zvezek in so me starši, brat ter nekaj drugih sorodnikov imeli za čudežnega otroka. Nato sem začel pohleпно brati knjige, v začetku kriminalke, Frederika Ashtona, Mickeyja Spillana, Agatho Christie, Ellery Quina in nebroj drugih, a že pri enajstih letih me taka literatura ni več zadovoljevala in začel sem brati, bom povedal kar po vrsti:

Marka Twaina, Normana Mailerja, Stendhala, Kafko, Sartra, Dostojevskega, Čehova, Millerja, Borgesa, Hesseja, Gombrowicza, Tolstoja, vse približno tja do štiriindvajsetega leta. Tedaj sem se vrgel na filozofijo in religijo. Prebral sem *Sveto pismo*, *Koran*, *Upanišade*, Nietzscheja, Schopenhauerja, deloma Kanta, Heideggerja, Leibnitza, nekaj Platonovih knjig, Aristotelovo Nikomahovo etiko, od psihologov Freuda in Junga ...»

»Daj no, saj boš zakuhal,« se je smejal Podokničar, »pridi, vsaj za mizo se usedimo. Kmalu se bo začelo.«

Zraven odra je bilo postavljenih nekaj miz za nastopajoče; tu so sedeli znameniti citrar Miha Dovžan, polovica Slovenskega okteta ter pevec in pevka narodno-zabavne glasbe, ki ju Albert Camus ni poznal. Tedaj je z nelagodjem opazil neko svojo značajsko potezo, ki mu ni bila niti najmanj všeč. Prisesal se je na Miha Dovžana, kakor pijavka, blebetal vse mogoče in na vse pretege duhovičil, predvsem pa mu je laskal, prav gotovo zato, ker je bil med njimi najslavnejši in najbolj spoštovan. Hvala Bogu je bil vsaj toliko pošten, da je to tudi na glas povedal. Dražilo ga je, ker je Miha Dovžan njegove pohvale sprejemal zadržano in skromno, še posebej pa dejstvo, da se je v blazinice citrarjevih prstov neizbrisno zažrla umazanija.

»Kovinostrugarsko delavnico imam,« je mirno pojasnil Miha Dovžan.

Zdajci se je izza tribune zaslišalo vriskanje in poskočna muzika. Šest krepkih mladcev je na parket dvorane privleklo lojtrnik, na katerem so stali bratje Poljanšek, prvi je igral na harmoniko, drugi na kitaro, tretji in četrti sta imela v rokah trobento in klarinet, peti je okrog osi sukal kontrabas in šesti je vriskal. Gledalci na tribuni so skočili na noge in v ritmu ploskali. Bratje Poljanšek so naredili krog po dvorani in nato drug za drugim poskakali na oder, ne da bi prenehali z muziciranjem. Ko so odigrali nekaj svojih priljubljenih, so na oder povabili Genči, tisto Albertu Camusu neznano pevko. Pela je o poljanah, o ljubezni, o Kamniških planinah, o očetu in materi in Blejskem jezeru.

»O, madona!« se je Podokničar zdramil iz zamaknenosti. »Zdaj si ti na vrsti, Albert. Se strinjaš, da te jaz predstavim občinstvu?«

»Prav,« je mirne duše prikimal Camus in mu sledil na oder. Genči se je ljubko priklanjala in pobirala zadnje ostanke aplavza. Ko je končno odšla, je Podmorničar robustno stopil pred mikrofon.

»Spoštovani gostje – in gostje,« tu se je Podmorničar namigujoče zarežal, »čast mi je, da vam predstavim človeka, ki nas vsak petek zabava na Radiu ga-ga, človeka, ki ni en sam, temveč se v njem skriva več ljudi, je Fanči, je razvodnik, Eminenca in bog ve kdo še vse. Najbolje, da nam to kar osebno pove – Albert Camus z Radia ga-ga!«

Aplavz. Podokničar se je umaknil vstran. Albert Camus je samozavestno stopil k mikrofону, z občutkom, da ima v šahu vso dvorano. V hipu, ko je odprl usta, mu je v možganih z električnim sunkom zasijala žarnica, povsem je spremenil načrt in začel govoriti z maziljenim duhovniškim glasom, kot Eminenca.

»Bratje in sestre, Marjan, Jože, Franci, Marjana, Jožica, Franciška, ali ste zadovoljni? Ali se dobro počutite? Veselimo se! Veselimo se! Slecimo se do gole-
ga in zaplešimo ob zvokih ansambla bratov Poljanšek!«

Vsa dvorana se je zakrohotala, že s tem kratkim uvodom je požel burn aplavz, kdo od teh preprostih ljudi je sploh lahko vedel, da kakor papiga ponavlja besede iz radijske igre *Butnskala*, ki sta jo z Dergijem posnela na Radiu študent pred dvanajstimi leti?! Vse, kar je počel na Radiu ga-ga, je bila zgolj kopija minulega ustvarjalnega dela, le da je zdaj zaslužil desetkrat več kot takrat. S hudobno naslado, ki je zadevala predvsem njega samega, je začel govoriti kot Fanci.

»Drage, lube gledalke, lubi moji gledalci, nč na przadane bl čluveka kokr štorija z dna zagrenenga srca. Neki groznega se mi je zadnič zgodl, neki obup-
nega. Moj sin, a veste, k ga mam tko rada, mi je eno frčafelo dam prpelou, eno tako nč vredno, še nohte ne nogah je mela črne, a si morte mislt? Vpričo mene jo je u sobo pelou, vpričo mene!« (Smeh.) In tako naprej, itd. ipd. Čeblljam, čeb-
ljaš, čeblja, Albert Camus z Radia ga-ga.

Nato se je prelevil v razvodnika.

»Mogoče je imeo gos'n Minenca prav, mogoče bo še najbolje, da se svi slečemo do gole kože i da se majčkeno razpištolimo? Medjutim, gde mi je pištola? Jebela cesta, gde sam ostavu pištolu?« (Smeh.)

Najkočljivejši trenutek je nastopil, ko je začel govoriti kot Valentinčič. Če je hotel dobro prikazati tepčka z govorno napako, je moral potisniti zgornjo ustnico čez spodnjo, pri čemer je kajpada spominjal na spačka; in tega se je sramoval. Ampak Albert Camus je mrzel in neusmiljen do lastnih občutij storil tudi to.

»Bodmo prjatlj, tko kt je Eminenca reku, slečemo se du nacga, plešemo ob zvokih ansambla bratov Puljanšek, dokler nas ne pugoutne noč!« Itd. ipd.

Aplavz. Albert Camus je stopil korak nazaj in s tem navzočim nakazal, da je njegov nastop zaključen. Ploskanje je postalo močnejše. Albert Camus se je ponosno zravnal (oponašal je nekega ruskega baletnika, ki ga je videl na televizi-
ji) in potem skorajda milostno sklonil glavo pred občinstvom.

Ko se je vrnil k svoji mizi, je moral od vseh strani sprejemati čestitke. Polo-
vični Slovenski oktet je bil navdušen, vsi štirje člani so mu krepko stisnili roko. Miha Dovžan je bil veselo presenečen.

»Bravo,« je rekel, »nisem si mislil, da si tak maher.«

Marija mu je v rahli zadregi segla v roko, kakor da se mu hoče opravičiti, ker ga je prej narobe ocenila.

»Zelo dober si bil, res,« je rekla preprosto.

Pristopil je eden izmed bratov Poljanšek in mu izročil modro kuverto.

»Za tvoj trud,« je rekel in ga potrepljal po rami.

»Ni bilo predolgo?« je dlakocepsko hotel vedeti Camus.

»Natanko deset minut, tako smo bili domenjeni,« je zadovoljno odvrnil Po-
ljanšek in pristavil: »Neverjeten občutek za čas imaš.«

Albert Camus je kar pred vsemi pogledal v kuverto. Notri so bili trije bankov-
ci po sto mark. Od nekod se je prikazal Tone in trdo postavil dve pločevinki piva na mizo.

»Zate, Albert, zaslužil si. Ti, tako sem se smejal, da so mi solze tekle po licih.«

Camus je odprl pločevinko, zašuštelo je, kot da je odvil ventilček na kolesu, in klokotaje je izpraznil najmanj polovico tekočine. Takoj se je počutil bolje, prej je bil kar malo živčen, ne da bi se tega sploh zavedal. S spokojnim nasmehom na obrazu je poslušal Miha Dovžana, ki je iz citer izvabljal biserne zvoke. Množica je iz polteme na tribuni zamaknjeno spremljala vsak njegov gib. Zatem sta nastopila Podokničar in Marija. Albert Camus je tedaj pil že drugo pivo in bil je povsem sproščen, kot da je z njega padlo veliko breme. Skupaj z drugimi se je na ves glas smejal Podokničarju, ki je lezel po lojtri, koprneče stegoval roke proti Mariji in prepeval: »Bod moja, bod moja, tim lešnikov dau, ko te boš pojedla, tim drugih nabrau.«

Niti najmanj ga ni motilo, da je duet pri občinstvu dosegel čisto enak uspeh kot on sam. Nastopil je še pevec, majhen, plešast možakarček. Pel je o prijateljih, o gostilni in rujnem vincu, o svoji ljubici in domovini.

»Zdaj pa vsi na ples!« je zavpil vodja bratov Poljanšek, in ansambel je urezal eno poskočno, da se je vse treslo. Albert Camus je plesal z Marijo, kakor je vedel in znal, ampak zraven se je spogledoval z vsemi drugimi ženskami, pohlepno in predrzno je preizkušal moč svoje zapeljivosti, srečal se je z marsikaterim občudujočim pogledom, dal je najmanj pet avtogramov, plesal je še s tremi ženskami, a na koncu je zmeraj imel občutek, da mu še nekaj manjka. V takem praznem trenutku je našel tolažbo v moški družbi ob improviziranem šanku. Zvrnil je šnops ali dva, poslušal Podokničarja, ki je hlastno pripovedoval vice, kadil in bilo mu je prijetno vseeno. Tedaj se je mednje odločno zrinil širokopleč možak z zajetnim vampom, zgrabil ga je za roko, kakor da mu hoče preprečiti pobeg, ter mu do bolečine stisnil dlan.

»Žan Zaklan,« se je s hripavim glasom predstavil. »Tako mi pravijo,« je pojasnil. Imel je črne, nalomljene nohte, umazane, grčave prste, njegove oči so bile kalne.

»Albert Razklan,« se je brž znašel Camus, »glede na svoj današnji nastop pa lahko mirno zatrdim, da se pišem razčetrverjen.«

Vsi so se zakrohotali, najbolj na glas Žan Zaklan, a komaj se je smeh polegel, je silovito udaril Camusa naravnost v srce.

»Žan, jebemti, ne ser ga!« je zakričal Tone in ga odrinil.

Žan Zaklan se je zamajal, stopil je korak nazaj ter ves čas nepremično bolščal v Camusa z vlažnimi očmi.

»O, jaz te poz-nam,« je rignil, iz ust mu je zasmrdelo kot iz starega vinskega soda, »jaz vem, kdo si, vem, kako delaš, to mi je jasno, o, jaz nisem neumen, vse, kar znaš ti, znam tudi jaz, o, jaz veliko razmišljam, medtem ko režem dile na žagi – absurd! To je, kaj? M? Kaj? Absurd! M? Kaj? To je to, ne?«

Spočil se je in začel oponašati Fanči: »O, dubr dan, guspa, kuko ste kej, a ste dons frej?«

Camusa je kar streslo.

Spomnil se je, kaj mu je leta 1974 rekel pokojni Vojc Gorjan: »Ti si Dobri absurd, veliko veselja boš naredil ljudem, a pazi, da ne postaneš klovn.«

»Bom jaz povedal, bom jaz povedal!« je z grdim glasom krakal Franz Kafka in skakal po veji kot tisti krokar iz risanke *Knjiga o džungli* Walta Disneyja.

»Ne, bom jaz povedal, jaz bom povedal!« je kričal Jean Paul Sartre in gugal plešasto glavo na dolgem vratu.

»Pustita mene, da povem!« se je Norman Mailer plahutaje s krili dvignil v zrak, »jaz natanko, *fuck, shit*, natanko vem, kako je bilo!«

»Raje prepustite pripoved strokovnjaku!« je pogrkoval Jaroslav Hašek, kot da je doma s Koroške, in se bojevito rinil mednje, da je perje frčalo na vse strani.

»Fantje!« se je domislil Franz Kafka, »veste, kako bomo naredili? Vsak bo povedal po en stavek, ste za to?«

»Absolutno sem za!« je rekel Jean Paul Sartre. »Bom kar jaz začel. Torej, Žan Zaklan bulji v Alberta Camusa s kalnimi očmi ...«

»Lokavo bulji,« se je vmešal Norman Mailer, »s tistim pijanskim pogledom, v katerem se skriva bela logiga, jebemti, kaj mi je, logika! Bela logika, kot nas je naučil Jack London.«

»Tone stoji zraven, namrščen,« je nadaljeval Jaroslav Hašek, »Podokničar jezen, položaj mučen, takrat pa ...«

»Pristopita gospod in gospa,« ni mogel strpeti Jean Paul Sartre in je preskočil vrstni red, »že na prvi pogled iz višje kamniške družbe, oba povsem resna in čudno potrta, gospod se tiho predstavi, Janko Vidrih, sanitarni inšpektor, no, pravzaprav to sploh ni pomembno, oprostite, gospod Camus, da sva vas zmotila sredi zabave ...«

»Nikar se ne ženirajte, gospod Vidrih,« mu je rade volje pomagal iz zadrege Camus, »majčkeno se veselimo, a zmotili nas niste prav nič.«

»Gospod Camus,« je spregovorila gospa s tragičnim glasom, »veliko prošnjo imava. Naš oče je bolan, naš oče umira. Edino veselje, ki ga še ima, je Radio gaga. Vsak petek vas posluša in njegova največja želja je, da bi vas osebno spoznal. Ali bi vi bili tako prijazni in šli k nam?«

»Prosim vas za razumevanje,« je rekel gospod Vidrih in krčevito stisnil usta.

»Gospa, gospod,« Albert Camus se je rahlo priklonil, kot pravi gentlemen, »pojdim.«

S koticom oči je videl srečen nasmeh na Podmorničarjevem zardelem obrazu, ki mu je nemo govoril: saj sem vedel, da si v bistvu fant od fare.

Bolnik, Ludvik Malovrh, po domače Medvedov ata, je ležal na kavču v sprejemnici, za vzglavje je imel tri blazine, zato da je lahko čim udobneje gledal televizijo, bil je zagorele polti, kot da je pravkar prišel z morja ali s smučarije, vendar je bilo Albertu Camusu jasno, da je njegov zdrav videz posledica kemoterapije.

»Vi ste dober človek,« je rekel bolnik in se smehljaj.

»Veste, kuko je s tem, guspod Medvedov ata,« je Camus potisnil zgornjo ustnico čez spodnjo, »velik ljudi mi je to rekl, sam jest jih mam na sumu, da mi tko rečejo zato, k sm ubog na duhu, pu domač povedan – slaboumn sm.«

»O, ne,« se je radostno smejal Ludvik Malovrh, kolikor mu je to bolezen dopuščala, »vi niste prav nič slaboumni, nasprotno, zelo inteligentni ste.«

»Pol mi pa dejte mal žganja.«

Ludvig Malovrh si je položil roko na prsi in se smejal skozi nos.

»Veste, pri nas smo sami abstinenti,« je hitro rekla gospa Vidrihova, Medvedovega ata hči.

»Prinesi gospodu moj konjak,« je rekel bolnik, z glasom, ki ni trpel ugovora.

»Prinesite kar celu flašo, gospa,« je vpil za njo Camus, kajti do zakoncev Vidrih ni imel nobenega ozira več, povabila sta ga na dom samo zato, da izpolnita poslednjo željo bolnemu očetu, v normalnih razmerah ne bi smel shizofrenik njegovega kova nikdar sedeti tukaj. In poleg tega sta imela izredno zoprnega otroka, ki je ves čas tečnaril, vlekel izčrpanega dedka za brke, prižigal in ugašal televizijo, navijal avtomobilčke in jih spuščal po parketu ... Vidrihova je prinesla polno steklenico in kozarec in ju z nazornim prezirom postavila predenj na nočno omarico.

»Ježeš Marička, guspa!« je vzkliknil Camus. »Sej toj pa Martel, moj najljubši konjak!«

Takoj si je natočil zvrhano mero in eksal brez obotavljanja. Gospod Vidrih ga je gledal z neprikritim odporom.

»Kaj praute, gospod Ludvik,« je začel Camus govoriti kot Fanči in si hkrati znova natočil, »če bom jez zdele spila celo flašo, bova kmal oba v nebesih?«

Zakonca sta se mrko spogledala, češ to pa je preveč, a kaj sta mogla? Bolnik se je prhajoče smejal, da mu je proteza padla na spodnje zobe.

»Kaj menite, kolegi,« se je Norman Mailer vprašujoče ozrl na knjižno polico, kjer so v štirioglatih oblikah stali Sartre, Hašek in Kafka, »ali bo Camus prerasel svojo omejenost, ali se bo naposled sprijaznil z njo?«

»Vsak človek je v svojem temelju omejen,« je pametno rekel Sartre, »ker trpi v duhu in telesu. Po mojem mnenju si bo Albert Camus moral priznati, da je pač lokalni ambasador dobre volje, ki mu ljudje radi prisluhnejo, kadar jih zabava in razveseljuje, a brž ko hoče biti na vso silo pomenljiv in globokoumen, mu obrnejo hrbet, saj jim postane tuj in duhamoren. Priporočam trajno ljubezen, šport v sorazmerju z njegovimi leti, izlete v naravo, morske in rečne kopele, kozarec vina pri kosilu in dva pira zvečer ...«

»Daj no mir, Jean Paul,« je s surovim glasom rekel Jaroslav Hašek, »saj poznaš Camusa. Pil bo alkohol in kadil po tri škatle cigaret na dan, nehal bo piti in bo kadil travo in pil črno kavo, opustil bo še to, trezen bo, kadil bo cigarete in pil po osem skodelic črne kave na dan, zapil se bo in potem spet nehal piti, kadil bo travo in pil le nekaj skodelic črne kave na dan, oprosti, na povračanje mi gre, pa tebi?«

»Ampak zaljubljen bo,« je razburjeno ugovarjal Franz Kafka, »na Sinjem Vrh sončnega neba, v blatu in senci rečnega brega, na svetlih jasah, v gozdu in ob zeleni vodi, v tišini svoje sobe ...«

»Na tej zemlji ni raja posebej in tudi samotnega pekla ni,« je zadihano rekel Jean Paul Sartre, medtem ko je z obema rokama dvigal šestkilogramske uteži, »le v simetričnem nasprotju traja njun obstoj.«

Jernač II.